

Providing a Governance Model of Skills Training at the Sub-National Level with a Data Theory Approach

Abdullah Qasimi Khairabadi^{1*}, Abbas Khorshidi², Lotfollah Abbasi³, Parastoo Khosravi³, Yalda Delgoshaei³

¹Department of Educational Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

²Professor, Department of Educational Management, Eslamshahr Branch, Islamic Azad University, Eslamshahr, Iran.

³Assistant Professor, Department of Educational Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Received: 10.04.2020

Revised: 11.06.2020

Accepted: 01.01.2021

Keyword:

Pattern
skills training
governance
data foundation
subnational

*Corresponding Author:

Abdullah Qasimi Khairabadi

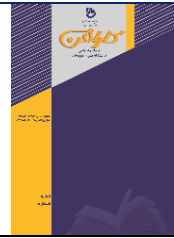
Email:

ghasemi4396@yahoo.com

ABSTRACT

Governance of skills training and paying attention to sub-national actors is an irreplaceable paradigm in educational governance and by examining this issue in a deep, comprehensive way in the swiftest and least harmful manner will advance the development of the country. The main purpose of this research was to design a governance model for skills training at the sub-national level. The research method was applied in terms of objectives, qualitative in terms of data and emerging foundation in terms of data type. Based on the method of informed sampling of targeted snowball type and based on theoretical saturation, 30 experts were selected for interviewing. The data collection tool used was exploratory interviews. After data collection, analysis was carried out in the form of open, axial and selective face coding. Based on the data analysis, an appropriate model for governing skills training at the sub-national level was presented. The results of the research indicate that this model consists of three dimensions: skills and entrepreneurship training, governance, quality and market-oriented skills training, and 27 components and 173 constructive indicators. In comparison with other models, this model was more valid and thus using and implementing this model can help improve the quality and entrepreneurship of skills training.

ارائه الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی با رویکرد نظری داده‌بنیاد

عبدالله قاسمی خیرآبادی^{۱*}، عباس خورشیدی^۲، لطف الله عباسی^۳، پرستو خسروی^۳، یلدا دلگشایی^۳

- ۱- گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
- ۲- استاد، گروه مدیریت آموزشی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
- ۳- استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

حکمرانی آموزش‌های مهارتی و بذل توجه به کنشگران فروملی، پارادایمی بی‌بدیل در حکمرانی آموزشی می‌باشد که تعمیق این موضوع به‌طور همه‌جانبه با کمترین زمان و آسیب ممکن، توسعه کشور را پیش خواهد برد. هدف اصلی پژوهش، طراحی الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی است. روش پژوهش از نظر اهداف، کاربردی، از نظر داده کیفی و از نظر نوع مطالعه، داده‌بنیاد نوظهور است. براساس روش نمونه‌گیری آگاهانه از نوع هدفمند گلوله برفی و براساس اشباع نظری، تعداد ۳۰ نفر خبره انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌های اکتشافی است بعد از جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آنان به صورت کدگذاری باز، محوری و گزینشی صورت گرفت که بر اساس تحلیل داده‌ها الگوی مناسب حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی ارائه گردید. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن است که این الگو از سه بعد: آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی، حکمرانی، آموزش‌های مهارتی کیفی و بازارمحور و ۲۷ مؤلفه و ۱۷۳ شاخص سازنده، تشکیل شده است که در مقایسه با سایر الگوها از اعتبار بیشتری برخوردار است؛ بنابراین به‌کارگیری و عملیاتی کردن الگوی مذکور می‌تواند به ارتقای کیفی و کارآفرینی آموزش‌های مهارتی، کمک به‌سزایی کند.

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۷/۱۳
 بازنگری مقاله: ۱۳۹۹/۰۸/۲۶
 پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۱۰/۱۲

کلید واژگان:

الگو
 آموزش‌های مهارتی
 حکمرانی
 داده‌بنیاد
 فروملی

*نویسنده مسئول: عبدالله قاسمی خیرآبادی
 پست الکترونیکی:
ghasemi4396@yahoo.com

مقدمه

قرار گرفتن در مسیر توسعه و دستیابی به توسعه پایدار، همواره از بزرگ‌ترین آرمان‌های جوامع بشری بوده که یکی از عوامل مؤثر در راه رسیدن به این مهم، توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، افراد را برای ورود به دنیای کار آماده می‌کند؛ زیرا این آموزش‌ها می‌توانند با انتقال مهارت موردنیاز، پاسخگویی به نیازهای در حال تغییر، شایستگی بازار کار و برابری فرصت‌ها را برای همه افراد در بخش‌های دولتی و غیردولتی، محقق سازند و به‌طور چشمگیری، از ضایعات و هزینه‌های تولید بکاهند و قدرت رقابت در بازارهای جهانی را ایجاد کنند. همچنین از تأثیرات مثبت رشد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توان به رشد تولید ناخالص داخلی اشاره کرد. با توجه به تغییرات دنیای کار، تنوع حرفه‌ها و مشاغل تخصصی و نیمه‌تخصصی و رشد آنها در آینده، وظایف امروز سازمان‌های مسئول آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افزایش یافته و اهمیت تربیت نیروهای ماهر را دوچندان کرده است. ناشناخته بودن نیازهای کیفی بازار کار، کمبود اطلاعات جدید مربوط به نیروی کار، کمبود مشاوران زبده مطلع در آموزش‌های مهارتی، کم‌توجهی به تشکیل سرمایه‌های انسانی، مشارکت غیرفعال بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، نارسایی قوانین و مقررات و ... از جمله مهم‌ترین معضلات فراروی آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران است که توجه به آنها اهمیت فراوانی دارد.

بنابر شواهد و باور بسیاری از صاحب‌نظران، به رغم تلاش‌های فراوان در راستای ایجاد تحول و تغییر در فرایند نظام مهارت‌آموزی در کشور، این نظام آموزشی، مدت‌هاست که قادر نیست نیازهای بازار کار را از نظر تأمین نیروی کار ماهر به‌طور کامل تأمین کند و آموزش‌های متناسب با فناوری‌های قرن حاضر را ارائه دهد. همچنین در مبانی و ارزش‌های بنیادین سند نقشه جامع علمی کشور به مهارت‌آموزی به عنوان یکی از ارزش‌های بنیادین اشاره‌ای نشده است. به غیر از لزوم در نظر گرفتن آموزش مهارت به عنوان یکی از اصول بنیادین نقشه در کنار اصول بنیادین علمی و معنوی، مهارت می‌تواند یکی از ارکان مهم در دستیابی به این ارزش‌های بنیادین مانند حاکمیت جهان‌بینی توحیدی اسلام، تقویت خلاقیت، علم و فناوری کمال‌آفرین، توانمندسازی، ثروت‌آفرین، تعامل فعال و الهام‌بخش با محیط جهانی و فرایندهای توسعه علم و فناوری در جهان باشد (صالحی عمران و همکاران، ۲۰۱۹) بنابراین نیاز به بازنگری اساسی در این حوزه، لازم و ضروری می‌باشد. این فرایند خود می‌تواند مددیار دولت‌مدان باشد. منوط به آنکه یک الگوی غالب کیفی در خصوص نحوه صحیح و مناسب مدیریت و حکمرانی مهارتی، تبیین گردد. گرچه تاکنون مطالعات و کارهای فراوانی در زمینه‌های کمی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای انجام شده اما از لحاظ کیفی این مهم هنوز جای کار بسیار دارد. دلیل بارز و مبرهن آن نیز فقدان یک الگوی حکمرانی در سطح فروملی، محلی و منطقه‌ای برای آموزش‌های مهارتی می‌باشد.

مبانی نظری پژوهش

حکمرانی، روایتی نواز مفاهیمی همچون دموکراسی حقوق بشر، پاسخگویی مشارکت و حاکمیت قانون است و در عین حال، چارچوبی به دست می‌دهد که همه این اهداف و ارزش‌ها در یک‌جا جمع می‌شوند و با حداکثر همگرایی و هم‌سویی، اهداف توسعه انسانی؛ اعم از توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با محوریت مردم دنبال می‌شود (یگانگی و همکاران، ۲۰۱۶). (سالارزهی، ۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان «حکمرانی خوب در آموزش و پرورش» چارچوبی منطقی برای ارتقای وضعیت آموزش و پرورش ارائه کرده است. قدمت نظام آموزش و پرورش به اندازه تاریخ انسان‌هاست. خداوند با آفرینش آدم، این رسالت بزرگ را در اختیار انسان قرار داد تا با فراگیری علم و دانش بتواند سیر شناخت عظمت الهی را طی کند و به مقام قرب الهی و خودشکوفایی نزدیک شود. شاخص‌ها در قلمروی آموزش و پرورش تدوین سند ملی، منقله‌ای و استانی آموزش و پرورش - نظام‌پذیری، انضباط، آموزش حقوق شهروندی در مدارس - هوشمندسازی، طراحی سامانه، استفاده از فناوری‌های آموزشی - تحقق مطالبات صنفی معلمان، توجه به جنبه‌های تشویقی، رعایت - عدالت در تمامی ابعاد، توزیع منابع و امکانات، پرداخت‌ها و تشویق‌ها صرفه‌جویی در هزینه‌ها،

استفاده از سیستم‌های مکانیزه، اتوماسیون اداری، استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی - پاسخ‌گویی در قبال افکار عمومی والدین و نهادهای مردمی - سرمایه‌گذاری در مؤلفه‌های پرورشی، اخلاقی و ارتقای وجدان کاری، تعهد و وظیفه‌شناسی در دانش‌آموزان، معلمان، مدیران مدارس و اولیا - توسعه فرهنگ مشارکتی و هیأت امنایی در مدارس، استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد، انجمن‌ها و تشکل اولیا و مربیان - تشکیل کانون و باشگاه فارغ‌التحصیلان مدارس، مشارکت دانش‌آموزان.

(منبعی و همکاران، ۲۰۱۹) در پژوهشی طراحی و اعتباریابی الگوی حکمرانی تربیتی خوب در نظام آموزشی را بررسی کرده است. براساس یافته‌ها حکمرانی تربیتی خوب، به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی، مدیریت مشارکتی و برنامه‌ریزی غیرمتمرکز است و از طریق راهبردها و سیاست‌های محیط کلان و برقراری عدالت در آموزش و منابع، با در نظر گرفتن و تقویت زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی، محقق می‌شود و منجر به تحقق پیامدهای اثربخش بودن نظام آموزشی، رشد و توسعه آموزشی و ارتقای رتبه در مجامع بین‌المللی می‌گردد. همچنین نتایج اعتباریابی پژوهش نشان می‌دهد که اثر مستقیم مدیریت مشارکتی و برنامه‌ریزی غیرمتمرکز بر پاسخگویی صریح در سطح، مثبت و معنادار است. همچنین اثر مستقیم پاسخگویی صریح، ایجاد اعتماد و وفای اجتماعی، حکمرانی مبتنی بر قانون، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری آموزشی، عدم اعتقاد به تفویض اختیار و عوامل سیاسی بر سیاست‌های محیط کلان در سطح معنادار است.

دیورا در سال (۲۰۰۹) در مدلی بیان می‌دارد که حکمرانی سازمانی مؤثر در دانشگاه‌ها و موفقیت راهبردی، وابسته به فهم دقیق از نقش دانش و مدیریت آن است. نکته مهم این است که حکمرانی دانشگاهی مطلوب و موفقیت راهبردی، زمانی محقق می‌شود که ارزیابی دقیق و متناسبی در چارچوب‌های مبتنی بر مدیریت دانش انجام شود. در حال حاضر، مؤسسات مختلف و گاه سازمان‌های مردم‌نهاد در دنیا به موضوع ارزیابی حکمرانی دانشگاهی می‌پردازند؛ از جمله، انجمن رؤسای دانشگاه‌ها در انگلستان به عنوان یک مرجع مشخص و شفاف در اقدامات حکمرانی، خدمت می‌کند. این انجمن با رؤسای دانشگاه‌ها به طور منظم ملاقات می‌کند و ضمن دریافت نظرات آنها، به تأیید چشم‌انداز و بیانیه مأموریت دانشگاه‌ها و تعیین راهنمای مدیریت می‌پردازد و با مشخص کردن شاخص‌های کلیدی برای ارزیابی، معرفی استانداردها، برنامه‌ریزی راهبردی، تبیین اصول حکمرانی کسب‌وکار، نظارت مؤثر، امور مالی و حسابرسی و هر آنچه موردنیاز یک حکمرانی مطلوب است، به آنها کمک می‌کند.

(محمدعلی، ۲۰۱۹) در پژوهشی تحت عنوان «بایسته‌های حکمرانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران، کاستی‌های وضع موجود حکمرانی در ایران را در عوامل ذیل، احصا کرده است: بی‌توجهی به اصل تأکید بر تقاضا و پرهیز از تمرکزگرایی، عدم‌دخالت بخش خصوصی در تأمین منابع، بی‌توجهی به نقش بخش خصوصی و شرکای اجتماعی در اهداف قانون، فقدان نظام جامع اطلاعات بازار کار و در نهایت، با بررسی‌های انجام شده می‌توان موارد زیر را به عنوان بایسته‌های حکمرانی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای ایران پیشنهاد کرد: ضرورت توصیف سیستم حکمرانی، ترسیم مدل حکمرانی از وضع موجود، مطلوب و روند اصلاح و توجه به قوانین و فرهنگ اسلامی در ترسیم نقطه مطلوب، ایجاد یک سیستم تعیین موقعیت نظام حکمرانی در شورای عالی، تشکیل صندوق ملی مهارت، تعیین نقش بخش خصوصی در مؤلفه‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و الزام دستگاه‌های ذی‌ربط به تهیه نظام جامع اطلاعات بازار کار.

(حسینی تاش و واتق، ۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان «حکمرانی خوب و ارائه حکمرانی شایسته: بررسی و شاخص‌های این دو از دیدگاه امیرالمومنین علی (ع)» به بررسی موضوع حکمرانی پرداخت. در این پژوهش، ابتدا حکمرانی خوب و شاخص‌های آن با روش توصیفی - تحلیلی بررسی و سپس حکمرانی شایسته و شاخص‌های آن از دیدگاه حضرت علی(ع) تجزیه و تحلیل شده است و در نهایت، تعدادی از شاخص‌های حکمرانی شایسته از دیدگاه آن حضرت با شاخص‌های حکمرانی خوب از دیدگاه نهادهای بین‌الملل و اندیشمندان غرب مقایسه شده است. نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد مصادیق دو نوع حکمرانی خوب و شایسته، بدین شرح است: الف) حکمرانی خوب که مبتنی بر ماده‌گرایی،

دنیاگرایی و امانت‌ساز است. این نوع حکمرانی اساساً به بعد مادی امور جامعه با محوریت انسان و با رویکرد این جهانی، توجه می‌کند. حکمرانی خوب عمدتاً از نظر شکلی، از عناصر و مؤلفه‌هایی مانند دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی تشکیل شده است. این مجموعه با هماهنگی یکدیگر، تصمیم می‌گیرند که قدرت در دست چه کسی باشد و چگونه اعمال شود. حکمرانی خوب از نظر محتوا، دارای مشخصه‌های بسیاری است که مهم‌ترین آنها عبارتند از: پاسخگویی، ثبات سیاسی، حاکمیت قانون، کیفیت قانون، کارایی و اثربخشی، مبارزه با فساد، مشارکت، اجتماع‌محوری، شفافیت، انصاف و عدالت، مسئولیت‌پذیری و رقابت. (ب) حکمرانی شایسته که در واقع، مصداق بارز و عینیت خارجی آن، حکومت نبوی و علوی است.

در خصوص مبانی نظری حکمرانی آموزش‌های مهارتی، مطالعاتی انجام شده که در جدول ۱ به خلاصه‌ای از آنها اشاره شده است.

سؤالات پژوهش

الف: سؤال اصلی

الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (مطالعه موردی استان تهران) (از دیدگاه خبرگان) چیست؟

ب: سؤال‌های فرعی

۱. ابعاد سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (از دیدگاه خبرگان) به ترتیب اولویت کدامند؟
۲. مؤلفه‌های سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (از دیدگاه خبرگان) به ترتیب اولویت چگونه است؟
۳. شاخص‌های سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (از دیدگاه خبرگان) چگونه است؟
۴. ارزیابی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (از دیدگاه کاربران) چگونه است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع آمیخته اکتشافی می‌باشد و از لحاظ اهداف، کاربردی، از نظر داده‌ها کیفی و از نظر ماهیت و نوع مطالعه، داده‌بنیاد نوظهور^۱ است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه خبرگان حوزه حکمرانی آموزش‌های مهارتی تشکیل دادند که براساس روش نمونه‌گیری آگاهانه از نوع هدفمند گلوله برفی و اشباع نظری تعداد ۳۰ نفر خبره حجم نمونه تعیین شد. ابزار پژوهش، یک فرم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته می‌باشد که براساس کدگذاری باز و کدگذاری محوری به دست آمد و سپس خبرگان، از طریق کدگذاری انتخابی با مصاحبه، فن دلفی و بارش فکری بر روی خبرگان اجرا کردند و پس از اشباع نظری، ابعاد مؤلفه‌ها و شاخص‌ها نهایی و اولویت‌بندی شد. مجدداً الگو براساس ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها ترسیم و خبرگان آنها را تأیید و اعتباریابی کردند.

اعتبار و روایی ابزار سنجش به مدد اجماع سه‌سویه به‌دست آمد. همچنین روش‌های گردآوری اطلاعات از طریق مطالعه عمیق کلیه تئوری‌ها، مدل‌ها، یافته‌ها، الگوها، پژوهش‌ها اعم از ملی و جهانی انجام شد و سپس از طریق اجرا کدگذاری باز و بعد از آن اجرای کدگذاری محوری به منظور مقوله‌بندی شاخص‌ها در قالب ابعاد و مؤلفه‌ها و در مرحله بعدی، این مهم به صورت یک فرم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تنظیم شد و از طریق مصاحبه عمیق فن دلفی و بارش فکری به مدد خبرگان و استمرار آن تا اشباع نظری دست یافته و در پایان منجر به احصای الگو، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها

^۱ Emerging Foundation Data

توسط خبرگان گردید. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها به مدد روش کیفی، طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد.

جدول ۱. الگوهای حکمرانی آموزش‌های مهارتی

ردیف	نام الگو	نویسنده	سال	ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها
۱	شاخص‌ها و استانداردهای حکمرانی خوب در سازمان‌های محلی	(امایت و میلز، ۲۰۰۹)	۲۰۰۹	نتیجه‌گرایی، اثربخشی نقش‌ها و وظایف، ارتقای ارزش‌ها، شفاف‌سازی، ظرفیت‌سازی، پاسخگویی
۲	حاکمیت خوب در برنامه‌ریزی فضای مشارکتی	(گیسلکوئیست، ۲۰۱۲) ^۱	۲۰۱۲	پاسخگویی، مشروعیت، احترام، برابری و شایستگی، مشارکت و شناخت و ارزش‌گذاری دانش محلی
۳	حکمرانی خوب بانک جهانی	(کافمن، کرای و لوباتون، ۲۰۱۶)	۲۰۱۶	حق اظهارنظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، کنترل فساد
۴	حکمرانی خوب در سطوح ملی، محلی و منطقه‌ای	(کورپس، ۲۰۱۶)	۲۰۱۶	ارائه خدمات عمومی، مشارکت و صدای مدنی و تصمیم‌گیری با مسئولیت‌پذیری، بعد اول دارای مؤلفه‌های کارایی، اثربخشی و واکنش‌پذیری، بعد دوم دارای مؤلفه‌های مشارکت و برابری و جامعیت، بعد سوم دارای مؤلفه‌های پاسخگویی، شفافیت و قانون‌تساوی افراد
۵	الگوی حکمرانی سازمانی مؤثر در دانشگاه‌ها	(دیبورا و مونیکا بلکمن، ۲۰۰۹)	۲۰۰۹	شاخص‌های کلیدی برای ارزیابی، معرفی استانداردها، برنامه‌ریزی راهبردی، تبیین اصول حکمرانی کسب‌وکار، نظارت مؤثر، امور مالی و حسابرسی
۶	الگوی مفهومی اجرای حکمرانی در بنیاد حرفه‌آموزی اروپا	(سدیفوپ، ۲۰۱۴)	۲۰۱۴	دو مؤلفه اصلی و مهم یعنی نقش دولت‌ها و بخش خصوصی در دو خط عمودی و افقی ارائه شده است. خط عمودی، نماد بخش دولتی و نحوه دخالت نهادهای دولتی است و خط افقی، نمایانگر میزان دخالت بخش خصوصی و نهادهای درگیر در این بخش است.
۷	الگوی توسعه کارآفرینی، آموزش و خط‌مشی‌های دولتی	(داوری و رضایی، ۲۰۰۶)	۱۳۸۵	بسترسازی برای کارآفرینی، آموزش، فرهنگ سازمانی، هدایت کارآفرینی در مرحله عمل، قانون‌گذاری، حمایت و پشتیبانی، تثبیت و نهادینه کردن کارآفرینی
۸	الگوی راهبردهای حکمرانی خوب	(میدری، ۲۰۰۶)	۱۳۸۵	افزایش رقابت در حوزه سیاسی و اقتصادی و همچنین پاسخگویی بیشتر دولت، رقابت گسترده‌تر، حق رای همگانی برای تمام مناصب انتخابی، تبعیض در قوانین و مقررات، گسترش ساز و کارهای مشورتی دولت، حمایت از سازمان‌های جامعه مدنی با پایگاه وسیع مردمی، جلوگیری از برخورد تبعیضی، جبران محرومیت‌های پیشین
۹	الگوی آموزش نظام‌مند پیشنهادی حکمرانی دانشگاهی کشور	(افخمی روحانی، رحمان سرشت، مرجانی، ۲۰۰۸)	۱۳۸۷	حکمرانی دانشگاهی کشور در دو بعد کلی درونی و بیرونی، قابل ارزیابی است. حکمرانی درونی، به حقوق ذی‌نفعان داخلی مانند: استاد و دانشجو و کارمند توجه دارد و حکمرانی

¹ Gisselquist

ردیف	نام الگو	نویسنده	سال	ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها
				بیرونی، به‌ذی‌نفعان بیرونی مانند: دولت، مجلس، جامعه و صنعت، متمرکز است.
۱۰	الگوی حکمرانی خوب در آموزش و پرورش	(سالارزهی، ۲۰۱۶)	۱۳۹۱	افق راهبردی، حاکمیت قانون، وظیفه‌شناسی، کارایی و اثربخشی، پاسخگویی، مشارکت، شفافیت

تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های بخش کیفی طی چهار مرحله انجام شد:

الف) کدگذاری باز: در این مرحله، پژوهشگران ۱۸۵ شاخص را به مدد مطالعات ملی و جهانی و مصاحبه با خبرگان احصا کردند.

ب) کدگذاری محوری: در این مرحله ۲۵۶ شاخص، در قالب ۳۰ مولفه و ۳ بعد به مدد مصاحبه با خبرگان، احصا شد. شایان ذکر است که به منظور جلوگیری از طولانی شدن متن مقاله، از ذکر جدول کدگذاری باز و محوری خودداری شده است.

ج) کدگذاری انتخابی: در این مرحله که توسط خبرگان انجام شد در مجموع برای الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی به ترتیب اولویت ۳ بعد، ۲۷ مولفه و ۱۷۳ شاخص، نهایی گردید.

یافته‌های تحقیق

حکمرانی، آموزش‌های مهارتی ضروری و انکارناپذیری است که بدنه حکمرانی کشور به منظور سیاست‌گذاری و مدیریت مراکز آموزش مهارتی، بر اساس اسناد بالادستی، باید هرچه سریع‌تر به آن اهتمام ورزد و بر جامعیت و یکپارچگی و مطلوبیت آن توجه کند. نخستین یافته پژوهش در خصوص این پرسش است که الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (مطالعه موردی استان تهران) از دیدگاه خبرگان چیست؟ این نتیجه بیانگر آن است که الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (مطالعه موردی استان تهران) به شرح شکل ۲ است:

الگوی مذکور مرکب از ۳ بعد، ۲۷ مولفه و ۱۷۳ شاخص می‌باشد؛ بدین ترتیب تمامی افراد نمونه یافته‌های به‌دست‌آمده در بخش کیفی را تأیید کردند. در خصوص یافته به‌دست‌آمده از حیث هم‌سویی با سایر پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت یافته به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهشگرانی همچون (گیسلکوویست، ۲۰۱۲) و (سالارزهی، ۲۰۱۶) هم‌خوانی دارد.

پاسخ سؤال فرعی اول پژوهش: ابعاد سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (مطالعه موردی استان تهران) به ترتیب اولویت کدامند؟

الگوی مذکور که خبرگان اعتباریابی کرده‌اند مشتمل بر سه بعد است که این ابعاد به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱- آموزش‌های مهارتی و کارآفرین ۲- حکمرانی، آموزش‌های مهارتی کیفی و بازارمحور می‌باشد.

پاسخ سؤال فرعی دوم پژوهش: مؤلفه‌های سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (مطالعه موردی استان تهران) به ترتیب اولویت کدام است؟

در این بخش ۲۷ مؤلفه سازنده به‌دست‌آمده که به ترتیب اولویت عبارتند از: تعلق به مردم، بازارگرایی، مشتری‌مداری، اشاعه اخلاق حرفه‌ای، تمرکززدایی، گسترش مدیریت جهادی، برقراری عدالت اجتماعی، رسالت‌محوری، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، فرهنگ سازمانی، قانون‌گذاری، پشتیبانی، تشویق نخبگان مهارتی، بهروری، حق اظهارنظر، کیفیت قوانین و مقررات، ثبات سیاسی، کنترل فساد، پایداری، مشارکت، امنیت، وضعیت

کارآموز، صلاحیت حرفه‌ای مربیان، امکانات و تجهیزات مراکز آموزشی، کاربرد فناوری در آموزش، آموزش‌های مهارتی درون‌فردی، آموزش‌های مهارتی میان‌فردی.

شکل ۲. الگوی استخراج شده حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی

پاسخ سؤال فرعی سوم پژوهش: شاخص‌های سازنده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی (از دیدگاه خبرگان) چگونه است؟

چهارمین یافته پژوهش حاضر بیانگر این است که هر کدام از مؤلفه‌های به‌دست آمده مرکب از چه شاخص‌هایی هستند.

در این بخش به شاخص‌های هر مؤلفه پرداخته شد؛ بعداً آموزش‌های مهارتی و کارآفرین که شامل مؤلفه‌ها و شاخص‌های مانند: ۱. تعلق به مردم؛ زمینه‌سازی تشکیل مراکز آموزش‌های مهارتی محلی و مردمی، پایبندی به تعهدات اجتماعی، پاسخگویی مسئولانه، داشتن صداقت ارتباطی، قابلیت دسترسی عمومی، احترام به حقوق مردم، ۲. بازارگرایی؛ زمینه‌سازی برای عرضه‌کنندگان بخش خصوصی، تثبیت قدرت خرید خدمات آموزشی برای مردم، تعیین حداقل عرضه، تدوین مکانیزم مناسب عرضه و تقاضا، وضع قوانین تشویقی و تنبیهی، تضمین کیفیت ارائه خدمات، ۳. مشتری‌مداری؛ نظرسنجی از جامعه و کاربست آنها، ایجاد انجمن‌های مختلف در زمینه فعالیت‌های سازمانی، مدیریت کیفیت فراگیر (انتخاب نوع خدمات)، معرفی واضح مأموریت سازمان، شفاف‌سازی نحوه ارتباط

با سازمان، ارایه خدمت بر مبنای شاخص‌های استاندارد، رعایت حقوق متقاضیان، دریافت بازخورد و رسیدگی به نظرات، ارتقای آموزش‌های مهارتی براساس نیاز واقعی متقاضی، تدوین استراتژی‌های مشتری‌محور. ۴. اشاعه اخلاق حرفه‌ای: تدوین منشور و خط‌مشی‌های اخلاقی سازمانی، نفی سلطه و جبر دولتی، مسئولیت‌پذیری در قبال حفظ بیت‌المال، دوری از اعمال نظرات شخصی، ممیزی اخلاقی فرایندها، پرهیز از دوباره‌کاری، داشتن وجدان و انضباط کاری، پاسخگویی به مردم در عرصه مسئولیتی، اعتمادآفرینی در فعالیت‌های کاری. ۵. تمرکززدایی: مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری‌ها، تلاش برای شکوفاسازی استعدادهای کارکنان، تیم‌های پروژه‌ای. ۶. گسترش مدیریت جهادی: پرکاری و خستگی‌ناپذیری در کار، پرهیز از ظن و گمان، شجاعت و جسارت برای تصمیمات بزرگ و خلاقانه، انتقادپذیری، داشتن روحیه تواضع و فروتنی، حضور مردمی (عزم ملی)، رعایت شایسته‌سالاری در عزل و نصب‌ها، حرکت مبتنی بر علم و مهارت، استفاده از تمام ظرفیت‌ها و توانمندی‌های کارکنان. ۷. برقراری عدالت اجتماعی: دستیابی به عدالت آموزشی، اعتدال در فعالیت‌های آموزشی، ساده زیستی مسئولان، مقابله با ظلم و تضییع حقوق مخاطبان، لحاظ مساوات آموزشی، تأمین استقلال و آزادی مخاطبان، رشد و توسعه آموزش‌های مهارتی مادام‌العمر، ایجاد توازن در امور، شایسته‌سالاری در تفویض مسئولیت‌ها، قابلیت دسترسی سهل و آسان به آموزش‌های مهارتی برای عموم. ۸. رسالت‌محوری: تدوین رسالت آموزش‌های مهارتی به صورت واضح و روشن، مسئولیت‌پذیری در قبال بیت‌المال، پاسخگویی به مردم در عرصه مسئولیتی، ریل‌گذاری متناسب با نیاز و تحولات محلی و منطقه‌ای، شناسایی ظرفیت‌های بومی و محلی. ۹. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای: شناسایی رشته‌های نوین آموزشی، ارائه آموزش‌های مهارتی موردنیاز بازار کار محلی و منطقه‌ای، ارائه آموزش‌های خوداشتغالی، ارائه آموزش‌های کارآفرینی، آموزش از طریق رسانه‌های جمع، ایجاد تناسب میان برنامه‌های آموزش مهارتی با نیازهای بازار کار، پرورش نیروی کار ماهر و نیمه‌ماهر، ایجاد هسته آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی در دولت، دوری از سیاست‌زدگی در آموزش‌های مهارتی. ۱۰. فرهنگ سازمانی: ایجاد رویکرد در دولت نسبت به آموزش‌های مهارتی، ایجاد فرهنگ کارآفرینی در سطح ملی و فروملی، روش‌های فراسازمانی به‌منظور همه‌گیر شدن فرهنگ سازمانی، اجتماعی ساختن فرهنگ آموزش‌های مهارتی و کارآفرینانه، تقویت روحیه و فرهنگ توانمندسازی مهارتی در جامعه. ۱۱. قانون‌گذاری: ارائه راهبردکلان ارتباط بین آموزش‌های عمومی و آموزش‌های مهارتی، تدوین قوانین مرتبط با وقف و خیرین آموزش‌های مهارتی، تدوین قوانین مرتبط با حق مالکیت مهارتی، تدوین آیین‌نامه قانون الزام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به‌کار، قانون‌مداری در انتخاب رهبران آموزشی، تدوین سیاست‌های جذب نخبگان مهارتی، پرهیز از سیاسی کردن محیط و فضای آموزشی مراکز مهارتی، حمایت از حقوق مالکیت مهارتی و حسن اجرای آیین‌نامه‌ها، توسعه و گسترش بازار آموزش مهارتی، جلوگیری از خودکامگی و تبعض در آموزش‌های مهارتی، به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های قانونی برای ارتقای کمی و کیفی آموزش‌های مهارتی. ۱۲. پشتیبانی: تدوین مسیر ارتقای شغلی کارکنان، ارتقای مداوم و سریع منابع آموزشی مهارتی، پشتیبانی استادکاران ماهر، اهتمام به واحدهای پژوهش و توسعه، شناسایی فرصت‌های جدید مهارتی، تسهیل فرایندهای ایجاد و انحلال آموزشگاه‌های آزاد مهارتی، ظرفیت‌سازی برای دسترسی به فناوری برتر، تهیه امکانات و تسهیلات مناسب برای آموزشگاه‌های آزاد مهارتی، برنامه تضمین اعتبار برای آموزشگاه‌های نوپا. ۱۳. تشویق نخبگان مهارتی: اهدای جوایز مهارتی، ایجاد تشویق‌های مالی و حمایت‌های انگیزشی، پاسخگویی به نیازهای کارآفرینان مهارتی به‌منظور پیشگیری از جذب آنها توسط کشورهای خارجی، توسعه شبکه‌های نخبگان مهارتی. ۱۴. حق اظهارنظر: نظارت همگانی توجه به اظهارنظر مخاطبان، شفافیت مالی در ارائه آموزش‌های مهارتی، ایجاد کانال‌های رسمی و غیررسمی جهت اظهارنظر و پاسخگویی، استفاده از مدل‌های پاسخگویی به عنوان ابزار کنترل و تضمین ارائه خدمات بهینه. ۱۵. بهرووری: ساختارهای مناسب، درست و مفید با حقوق مکفی، توسعه مناسب زیرساخت‌های آموزش مهارتی به‌ویژه در سطح فروملی، مستقل، مسئولیت‌پذیر و نماینده عموم مردم، توسعه درآمدهای پایدار و تخصیص بودجه

به سطح فروملی و محلی، عدالت در استفاده متقاضیان از خدمات، میزان تحقق بیانیه چشم‌انداز و مأموریت‌ها، شایسته‌سالاری در انتخاب مدیران عالی و رهبران آموزشی. ۱۶. کیفیت قوانین و مقررات: به‌کارگیری قوانین پایدار و تضمین‌کننده آموزش‌های مهارتی، شفاف‌سازی در فرایند، به‌هنگام‌سازی نظام حقوقی. ۱۷. ثبات سیاسی: جلوگیری از اعمال نظر گروه‌های فشار، پرهیز از سیاست‌بازی در آموزش‌های مهارتی، جلوگیری از فرار مغزها و نخبگان مهارتی. ۱۸. کنترل فساد: برخورد با تخصیص غیربهبینه سرمایه انسانی، جلوگیری از تضاد منافع، مشوق‌های انگیزشی کارکنان و نظام پاداش قوی، افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، دموکراسی الکترونیک نوآور. ۱۹. پایداری: مشارکت ذی‌نفعان در توسعه پایدار، رعایت اولویت‌های آموزش‌های مهارتی، توازن اجتماعی در آموزش‌های مهارتی، تقویت پایدار مهارت‌آموزی در راستای اشتغال، پایداری در نظام مدیریت کارآمد مراکز آموزش مهارتی. ۲۰. مشارکت: مردم‌سالاری مشارکتی، مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط در آموزش‌های مهارتی، تدوین آیین‌نامه‌های مشارکت عمومی. ۲۱. امنیت: جلوگیری از تخریب محیط‌های آموزش مهارتی، حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر محلی، مدیریت بحران و آمادگی در برابر حوادث، ایجاد امنیت شغلی با افزایش مهارت شاغلین، توسعه مهارت‌آموزی و اشتغال‌زایی جهت امنیت اجتماعی. ۲۲. وضعیت کارآموز: وضعیت فردی، مکانی، زمانی و استعداد کارآموز، توانایی‌های ثانویه، وضعیت مالی و درآمدی، تعداد کارآموز به مربی و کارآموزمحوری. ۲۳. صلاحیت حرفه‌ای مربیان: ارتباط و تعامل مناسب با کارآموز، تسلط بر محتوای آموزشی، سناریوسازی و انتخاب مناسب سناریو برای تدریس، ایجاد روح تعمق و تفکر در کارآموز، میزان تحصیلات، آموزش و مهارت مربی، پرهیز از مربی‌محوری، استفاده از روش‌های مناسب برای هر محتوا، آشنایی با سبک‌های ارزشیابی و سنجش. ۲۴. امکانات و تجهیزات مراکز آموزشی: ایجاد ارتباط مناسب با صنعت و محتوای آموزشی، ابزار، تجهیزات، وسایل آزمایشگاهی و آموزشی، پشتیبانی سازمانی، فضای کارگاهی، کلاس، منابع مالی و حقوق کارکنان. ۲۵. کاربرد فناوری در آموزش: وسایل کمک‌آموزشی الکترونیکی، شبکه‌های اجتماعی دخیل در آموزش، اینترنت کافی و لازم، بانک‌های اطلاعاتی مناسب، زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و سایت‌های کامپیوتری. ۲۶. آموزش‌های مهارتی درون‌فردی: آموزش آمادگی برای کار در شرایط مبهم، آموزش نوآوری و خلاقیت ضمن کار، آموزش جهت‌دهی به فعالیت‌های تجاری، آموزش مهارت مدیریت زمان و استفاده مطلوب از فرصت‌ها، آموزش مهارت انعطاف‌پذیری در شغل، آموزش مهارت اقتصاد خانگی و محاسبات اقتصادی، آموزش مهارت شخصی ارتباط‌گیری با دیگران، آموزش خطرپذیری و کارآفرینی، آموزش به‌کارگیری هوش اجتماعی، مهارت بهبود و یادگیری شخصی به صورت مادام‌العمر. ۲۷. آموزش‌های مهارتی میان‌فردی: مهارت مدیریت زمان در فعالیت‌های گروهی و فرصت‌های شغلی، مهارت تبادل افکار و راه‌اندازی کسب‌وکارهای خانگی، توانمندی کار تیمی در گروه‌های سازمانی به‌صورت عملی، مهارت پاسخگویی در حوزه شغل و وظیفه سازمانی، مجازی مهارت درک پویایی‌های گروهی و انجام همکاری، مهارت سخنرانی و رای‌زنی و انجام مذاکرات سازمانی، مهارت قدرت‌بخشی و الهام‌بخشی به دیگران، توانایی رهبری تصمیم‌گیری، ساماندهی زمان.

پاسخ سؤال فرعی چهارم پژوهش: ارزیابی الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی از دیدگاه

کاربران چگونه است؟

نتایج به‌دست‌آمده حاصل از تحلیل عاملی تأییدی، بیانگر تأیید همه شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی می‌باشد. یافته‌های به‌دست‌آمده نیز با سایر پژوهش‌های انجام گرفته مقایسه شد و به جرأت می‌توان گفت کامل‌ترین الگوی با توجه به هدفی که پژوهش حاضر به دنبال آن بود به‌دست آمد که با روش‌های علمی، تأیید شد.

بدیهی است به مدد این الگو می‌توان حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی و محلی را سنجید. تعامل بین خط‌مشی‌های دولت، مشارکت همه‌جانبه شرکای اجتماعی و ابعاد آموزش فنی و حرفه‌ای نیز تعیین‌کننده

الگوی مورد استفاده هر کشور خواهد بود؛ زیرا هر الگو ارتباط نزدیکی با آموزش اشتغال، استخدام، تولید، درآمد، فراگیری مهارت‌های بازار کسب‌وکار و در نهایت، برنامه‌های توسعه پایدار کشور خواهد داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

حکمرانی را می‌توان ارتقای فرایندهای اجتماعی و نفوذ حمایتی و هدایتی تعریف کرد که مکانیسم‌های مختلفی در آن درگیر است. برخی از این مکانیسم‌ها بسیار درهم‌تنیده‌اند و فقط از نقش‌آفرینان بخش دولتی سرچشمه نمی‌گیرند. حکمرانی، موضوعی درباره نحوه تعامل بین دولت‌ها و سایر نهادهای مدنی و اجتماعی با یکدیگر، نحوه ارتباط اینها با شهروندان و اتخاذ تصمیمات در جهانی پیچیده است. حکمرانی، آموزش‌های مهارتی چارچوبی است که متکی بر فرایند است؛ بدین معنی که مجموعه‌ای از توافقات، رویه‌ها، قراردادهای و سیاست‌ها مشخص می‌کنند تصمیمات چگونه اتخاذ گردند و وظایف چگونه انجام و ادا شوند. با توجه به آنچه در پژوهش بیان شد می‌توان گفت حکمرانی، آموزش‌های مهارتی با هدف دستیابی به توسعه انسانی پایدار است که مؤلفه‌ها و شاخص‌های زیادی در آن نقش دارند؛ از قبیل مردمی بودن، قانون‌مداری، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع، پاسخگویی صریح، مدیریت مشارکتی، برنامه‌ریزی غیرمتمرکز، ایجاد اعتماد و وفاق اجتماعی، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی و ... شایان ذکر است که کلیه این شاخص‌ها در حکمرانی آموزش‌های فنی و حرفه‌های مطرح هستند و نقش مؤثری دارند؛ از این‌رو دولت باید بتواند به‌عنوان یکی از ارکان سه‌گانه با مشارکت بخش خصوصی و مدنی، به فعالیت در راستای دستیابی به توسعه پایدار بپردازد؛ بنابراین الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی با ویژگی‌هایی که دارد در تنظیم روابط دولت، بخش خصوصی و نهادهای مدنی، به گونه‌ای عمل می‌کند که هریک از بخش‌ها با اثربخشی، به اهداف تعیین شده دست یابند، بازدهی فعالیت را حداکثر کنند و با همکاری تعاملی، حداکثر استفاده را از توان و ظرفیت‌های موجود داشته باشند. هرچه بخش دولتی، پاسخگوتر و کارآمدتر باشد، ثبات سیاسی، بیشتتر، حاکمیت قانون، گسترده‌تر و فساد، محدودتر می‌شود؛ بنابراین می‌توان گفت مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی که اداره امور را در دست دارند از پشتوانه انتخاب و اعتماد مردمی برخوردار خواهند شد و به عبارت دیگر، قدرت خود را بر اساس نوعی قرارداد اجتماعی کسب می‌کنند و فرایند قانونگذاری و نیز عملکرد دولت، از شفافیت قابل‌قبولی برخوردار خواهد شد و اصل شایسته‌سالاری در انتخاب کارگزاران و مدیران مهارتی، رعایت می‌شود. خدمات مهارتی، فنی و حرفه‌ای مورد نیاز جامعه، به صورت مطلوب، کارآمد و قابل اعتماد ارائه می‌شود و می‌توان زمینه‌های برقراری انصاف و عدالت آموزشی را در آحاد مردم فراهم و نهادینه ساخت، همچنین دخالت‌های دولت در عرصه کسب‌وکار به حد بهینه محدود و نهادهای متوالی آموزش مهارتی، به تعهدات خود پایبند خواهند شد. برای ایجاد توسعه اقتصادی پایدار، داشتن یک مکانیسم مهارتی مناسب، لازم و ضروری است و این امر محقق نمی‌گردد مگر با سیاستگذاری و حکمرانی مناسب و نوع نگاه و اهمیت آن در بین مسئولین که بتواند وضعیت را از وضع موجود به وضع مطلوب هدایت کند.

اینها مواردی هستند که به نظر می‌رسد در صورت کاربست هریک از مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی آموزش‌های مهارتی در توسعه و کارآمدی نظام آموزش مهارتی و ارتقای کیفی آن، نقش اساسی و سرنوشت‌سازی ایفا خواهد کرد.

بر اساس یافته‌های این تحقیق پیشنهاد می‌شود که:

- ساختار سازمان‌های دولتی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌منظور نهادینه شدن مؤلفه‌ها و شاخص‌های احصا شده الگوی حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی اصلاح شود.
- یک واحد مستقل برای ردیابی اشتغال و ظرفیت‌های بازار کار و هماهنگی نهادهای دولتی و خصوصی به‌منظور سیاست‌گذاری آموزش‌های مهارتی راه‌اندازی شود.

- زمینه‌ها و همکاری‌های لازم برای اجرای بهتر حکمرانی آموزش‌های مهارتی در سطح فروملی از طریق نهادهای مربوط فراهم شود تا بتوان از مزایای این نوع حکمرانی در راستای بهره‌مندی از امکانات و استعدادها بالقوه منطقه‌ای استفاده کرد.
- ایجاد پایگاه جامع داده‌ها تا کلیه مصوبات و آیین‌نامه‌های نهادهای مختلف به لحاظ تناسب و هم‌راستایی با سیاست‌های کلان، آموزش‌های مهارتی، اشتغال و فضای کسب‌وکار، پیگیری و رصد شوند.

محدودیت پژوهش

مهم‌ترین محدودیت پژوهش انی است که پژوهش حاضر در جامعه خبرگان آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران انجام شده است؛ لذا می‌توانست در سطح وسیع‌تری شامل کلیه مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای کشور اجرا شود که در این صورت، قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشت.

Reference

- Gisselquist, R. M. (2012). *Good governance as a concept, and why this matters for development policy*. WIDER Working Paper. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/81039/1/688432662.pdf>
- Hosseini Tash, S. A., & Wasegh, Q. A. (2014). Good governance and providing good governance to study and the characteristics of these two from the perspective of Amir al-Momenin. *Islam and Management Research*, 3(2), 7-28. <http://modiriyati.nashriyat.ir/node/79>
- Maidari, A. (2006). An introduction to the theory of good governance. *Social Welfare Research Quarterly*, 6(22), 261-287. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=56905>
- Maniei, R., Soleimani, N., Abbaszadeh, N., & Tabatabai, S. M. (2019). Designing and validating a model of good educational governance in the Iranian educational system. *Scientific Quarterly of Marine Science Education*, 3(6), 17-36. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=510415>
- Mohammad Ali, M. (2019). *The Governance Requirements of Technical and Vocational Education in Iran*. Research Center of the Islamic Consultative Assembly. https://rc.majlis.ir/fa/repor_t/show/1373033
- Salarzahi, H. (2016, August 9). A key to achieving human development and sustainable educational justice. *Good governance in education*.
- Salehi Omran, E., Einkhah, F., & Barani, S. (2019). Analysis of the position of skills training in the document of the comprehensive scientific map of the country. *Iranian Higher Education* 11(1), 1-38. <https://ihej.ir/article-1-1446-fa.html>
- Yegangi, S. A., Valvani, S. M., & Moemarzadeh Tehran, G. (2016). Prioritization of Good Governance Indicators in Efficient Organizations (Case Study: Qazvin Welfare Bank Branches). *Quarterly Journal of Public Management Mission*, 7(21), 1-9. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=275355>